

K 1. júnu 1994 sa v tejto krajine nachádzalo 405 chránených území rôznych kategórií, s celkovou výmerou 2 094 499 ha, čo predstavuje 5,75 % celkovej rozlohy krajiny (ca 505 000 km²). V tom je zahrnutých aj 101 regionálnych prírodných parkov, vyhlásených od r. 1970 a zaberajúcich približne 72 % výmery chránených území.

Sieť štátnych národných parkov v súčasnosti tvorí 10 území. Z toho 5 leží na Pyrenejskom polostrove (*Parque Nacional de la Montaña de Covadonga* – vyhlásený r. 1918, *Parque Nacional de Ordesa y Monte Perdido* – 1918, *Parque Nacional Aigües Tortes y Lago de San Mauricio* – 1955, *Parque Nacional de las Tablas de Daimiel* – 1973, *Parque Nacional de Doñana* – 1959), 4 v súostroví Kanárske ostrovy (*Parque Nacional del Teide* – 1954, *Parque Nacional de la Caldera de Taburiente* – 1954, *Parque Nacional de Timanfaya* – 1974, *Parque Nacional de Garajonay* – 1981) a jeden na súostroví Baleárske ostrovy (*Parque Nacional Marítimo - Terrestre del Archipiélago de Cabrera* – 1991). Tieto územia riadi a spravuje Ministerstvo poľnohospodárstva, rybolovu a výživy (Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación – MAPA) prostredníctvom Národného ústavu pre zachovanie prírody (Instituto Nacional para la Conservación de la Naturaleza – ICONA) so sídlom v Madride.

Správa každého národného parku zabezpečuje 5 základných činností v území: zachovanie jeho prírodného bohatstva, verejné využívanie, udržiavanie, dozor a správu.

V zmysle diferencovanej ochrany prírody sú územia španielskych národných parkov zónované. Základnými kritériami zónovania sú: stupeň pôvodnosti a nenarušenosti prírodných systémov a ich zložiek a tiež stupeň a intenzita využívania prírody rôznymi aktivitami spoločnosti. Národné parky majú 4 zóny (zónu prísnej ochrany, zónu obme-

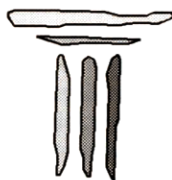
dzeného využívania, zónu mierneho využívania a zónu špeciálneho využívania).

Správy národných parkov ponúkajú návštevníkom rôzne služby prostredníctvom informačných centier, sprievodcov a náučných trás. Všetky informačné centrá, nielen v národných, ale aj regionálnych prírodných parkoch, sú kvalitne vybavené a poskytujú návštevníkom kompletný servis informácií o chránenom území aj o turistických službách. Obzvlášť pôsobivé a prepracované sú diafónové pásma a videoprogramy, ponúkajúce profesionálny, odborný, ale zároveň aj umelecky hodnotný audiovizuálny program o príslušnom území.

Peter Urban

Informačné stredisko v Národnom parku Ordesa a Monte Perdido pri mestečku Torla

Študijné pobyty v rámci programu TEMPUS

TEMPUS je programom EÚ pre rozvoj spolupráce medzi univerzitami a vedeckými pracoviskami bývalých krajín východného bloku a krajín Európskej únie. Katedra krajinskej ekológie PRIF UK v Bratislave je účastníkom programu TEMPUS JEP 08060 v trojročnom projekte, zameranom na tvorbu environmentálnych študijných plánov na slovenských vysokých školách s dôrazom na modul Minimalizácia a odstraňovanie odpadov.

Koordinačným pracoviskom tohto programu je Katedra životného prostredia CHTF STU v Bratislave. Ďalšími participujúcimi pracoviskami na Slovensku sú: Technická univerzita vo Zvolene, Vysoká škola poľnohospodárska v Nitre, Istroenergo, a. s., v Leviciach a Čovspol,

spol. s r. o. v Bratislave. Zo zahraničných partnerov je do tohto programu zapojená Università degli Studi a Istituto di Ricerca sulle Acque (IRSA) v Bari a ďalšie pracoviská v Bologni, Ríme, Giessene, Lindene a vo Viedni.

V rámci postgraduálneho štúdia v odbore Environmentalistika absolvovali poslucháčky PRIF UK v Bratislave trojmesačný (marec-jún 1995) a šesťmesačný (február-august 1995) študijný pobyt na Univerzite degli Studi a IRSA v Bari v regióne Puglia v južnom Taliansku.

Počas pobytu sa venovali štúdiu talianskej environmentálnej legislatívy, manažmentu a spôsobu ochrany povrchových a podzemných vôd v regióne Puglia, ďalej

vodným ekosystémom z ekologického hľadiska, krajinnoekologickému hodnoteniu vodných biotopov, strategickému hodnoteniu plánu povodia rieky so zameraním na kumulatívne vplyvy, ako aj využitiu geografických informačných systémov na vyhodnocovanie kvantitatívnych parametrov vody v krajine.

Zúčastnili sa aj na prehliadke čistiacej stanice odpadových vôd s využitím anaeróbných a aeróbných čistiacich procesov, spaľovne kalov, ako aj skládky tuhých komunálnych odpadov pre mesto Bari a okolie, zaujímavé najmä tým, že uvoľňovaný bioplyn sa využíva na výrobu elektrickej energie.

Ďalšie študijné pobyty na spomínaných talianskych univerzitách získali študenti z Katedry životného prostredia CHTF STU v Bratislave, Katedry krajiny ekológie Fakulty ekológie a environmentalis-

tiky TU vo Zvolene, katedier krajiny ekológie a kvality životného prostredia VŠP v Nitre, ktorí sa venovali predovšetkým využitiu plynovej chromatografie v ekológii, metódam čistenia kalov a aplikácii geografických informačných systémov v hodnotení dlhodobých zmien krajiny štruktúry.

Vďaka týmto pobytom mohli poslucháči a pedagógovia našich univerzít porovnať systém organizácie štúdiá a vedeckej práce na univerzitných a vedeckých pracoviskách zaoberajúcich sa problémami životného prostredia v Taliansku s našimi. Významným prínosom je aj nadviazanie kontaktov a rozvoj vzájomnej spolupráce v pedagogickom procese i vo vede na medzinárodnej úrovni.

Katarína Butkovská
Ľubica Lehocká

Konferencia v Južnej Afrike

IAIA (International Association for Impact Assessment) je celosvetová organizácia pre oblasť hodnotenia vplyvov na životné prostredie (EIA). Jej členmi sú ľudia rôznych profesií – od manažérov veľkých spoločností, vládnych úradníkov, súkromných konzultačných firiem až po univerzitných učiteľov a študentov.

Táto organizácia má v súčasnosti viac ako 2500 členov z 95 krajín sveta a pobočky v Európe, Brazílii, Portugalsku, Kamerune, Quebecu, Ontariu, Južnej Afrike a Kórei. Vydáva časopis Impact Assessment, ktorý informuje o najnovších výskumoch v tejto oblasti, najnovších publikáciách a skriptách.

Na tohoročnom výročnom stretnutí, ktoré sa konalo 24.–30. júna

1995 v Durbane (Južná Afrika) sa zúčastnilo 460 odborníkov, jej motom bolo *Hodnotenie vplyvov a zjednotenie ľudí v riadení veľkých zmien s cieľom trvalo udržateľnej budúcnosti*. Túto tému vybrali ako reflexiu na hlavnú úlohu človeka v rozhodovacom procese. Tento proces musí oslovíť nielen zainteresované a dotknuté strany, ale mal by smerovať (ako jedno z kľúčových kritérií hodnotenia akejkoľvek zmeny) k udržateľnej budúcnosti. Konferencia mala mnoho sprievodných podujatí, kurzov a seminárov. Originálny bol tzv. *indaba proces*. Túto formu práce skupiny ľudí úspešne zaviedol Američan Harrison Owen. Nazýva sa aj "Open Space Technology" a úspešne ju používajú pre celú škálu

cieľov v mnohých krajinách. Toto podujatie malo vytipovať ako najlepšie "zainteresovať ľudí do riadenia zmien za účelom trvalo udržateľného rozvoja".

Indaba ponúkol rovnakú možnosť vzájomného kontaktu všetkým účastníkom konferencie. Delegáti tvorili veľký otvorený kruh. Ktorýkoľvek člen mohol doň vstúpiť a oznámiť tému, o ktorej chce diskutovať. Táto téma mohla byť tožná s jeho referátom. Účasť bola dobrovoľná. Diskutéri vyvesili svoju tému na tabuľu, a tak mohli zainteresovaní vidieť a počuť témy na diskusiu a zapísať sa na ktorúkoľvek z nich. Každý, kto zahlásil danú tému, bol týmto zvolený za "convenor" samoriadenej pracovnej skupiny.

V rámci procesu indaba bol každý povinný dodržiavať štyri princípy a jeden zákon "dvoch chodidiel":

- Ktokoľvek príde, je vítaný.
- Kedykoľvek sa začne, začne sa v správnom čase.
- Čokoľvek sa stane, je jedinou vecou, ktorá sa mala stať.
- Kedy sa skončí, vtedy sa skončí.

A aký je inadaba zákon dvoch chodidiel? Ak cítime, že v tomto diskusnom kruhu sa už nič nové nedozvieme, tak použijeme svoje dve chodidlá a odkráčame k ďalšej téme, kde sa môžeme niečo dozvedieť, alebo niečím prispieť. Inadaba je spôsob vedenia diskusie na základe širokej možnosti výmeny informácií. Pri takom veľkom počte účastníkov to bol zrejme najlepší a najefektívnejší spôsob.

Najnavštevovanejšie diskusné kluby boli: Účasť verejnosti v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie a úloha mimovládnych organizácií v tomto procese, Posudzovanie vplyvov na životné prostredie a Územné plánovanie a postprojektová analýza.

Výročné stretnutia IAIA sú skvelou príležitosťou poučiť sa a získať skúsenosti nazbierané za posledných 10 rokov vo svete. Táto organi-